

יגור שלנו

בחודש ספטמבר 1925 פנתה מזכירות קיבוץ עין-חרוד לפולוגת עין-טבעון, שתגניות מספר חברים לעבו ר ליגור שהצטרכה או לקיבוץ. הייתה בין המגויסים. אומר על האמת: לא קיבלתי הצעה זו בהתקנות רביה. יש לומר, כי בשנים ההן היה העמק מרכז חיים שוקק ותוסס — בית-אלפא, חפציבה, גבע, כפר-יחזקאל, עין-חרוד ותל-יוסף. לעומת זאת חיפה ותל-אביב לא היו נקודות ממשיכה לנוער החלוצי ובודאי שיגור נראתה אז כפינה נידחת, שוממה ומלאת יתושים-קדחות — פורענות שהעמק כבר לא סבל ממנה.

לא אומר שהחמים בעמק היו קלים ביותר, ההיפך הוא הנכון: גרנו באוהלים, עבדנו קשה והאכל כמו בימים ההם — שעועית ולפת מפירות מיובשים, כמה פעמים ביום. וכל זאת היה טוב. היינו צעירים ומאהבים בעמק, שרנו ור堪נו בכל מקום ובכל הזרמנות, היינו כולנו חברה אחת. לאסיפות היו מתקנים ע"י צלצול בפעמון. לשם הצלצול היו מגיעים לאסיפות גם ממשקים אחרים, מקומות מרוחקים ואפילו חברי מושב. יתר על כן: לא זו בלבד שהיה באים לאסיפות, אלא גם השתתפו בהן באופן פעיל. הרוי הביעות היו משותפות לכלם ואין חשיבות בדבר, ואין לשום פדות בין חברי המקום וחברים ממשקים אחרים, בין איש הקיבוץ, הקבוצה או המושב.

לא-ירצוננו לлечת ליגור נתולה נימוק נוסף. טענו שהMASK כבר ותיק (בן שנתיים...) ואנחנו, אנשי פולוגת עין-טבעון, עינינו נשואות להתיישבות חדשה — לירושלים. ברם, כל הנימוקים האלה לא הועילו ואחרי דיונים ממושכים קיבלנו את הדין ובו בהיר אחד הגענו ליגור.

בעין-חרוד עבדתי בקופת-חולים (או שכן בית החולים המרכזי בעמק — צrifach) בתוך עין-חרוד למטה) ונוסף לו עסكتי בענייני בניה. דרשו אותי ליגור כМОמחה בשיטה זה, כי צרכי הבניה ביגור היו רבים. קשה לתאר את התටישמות הראשונה. המראה שנתגלה לעינינו היה עLOB ומדכא. ארבעה צrifים, חדר-אוכל בגודל של 30 מ"ר ובתוכו מהסן הבגדים, כביכול, ומכונת-תפירה, בה אמא פריזקר מתקנת את בגדי-העבודה של החברים. בפינה אחרת ארון קטן ובו מספר ספרים של ספריית ההסתדרות המרכזית. על השולחנות מנה כלית של חינין לכל הנזרים — ולאה היה כל חברי המשק. מים הביאו, כמובן, בחביות. התבאות נאגרו במחסן פט. האורווה שימשה גם מקום לינה לחברים, בסולם היו עולים לעליית הגג, שם שרה אפילה גם ביום. נוסף לזה יתושים למכביה, אבק וסרחות.

עם באו ליגור קיבלתי לידי את המזכירות, נוסף לעובdotyi בבניין. כי זאת לזכור: הטיפול בענייני המזכירות לא היה בגדר עבודה, אלא התעסקות שלאחר עבודה. ניגשנו במרץ לבנית כמה צrifים, כי לא היה מקום לשכן את החברים.

למרות המחלות שפקדו את המשק באותו זמן והמצב הקשה בדירות, באוכל, בלבוש ועוד — היה שמח והיתה שמחת חיים שהתבטאה בשירה, בריקודים ובשיחות רעים בצוותא. טרם הספיקו להוריד את הכלים מהשלוחנות וכבר פרצה הורה סוערת, לפני האסיפה ולאחריה שוב ריקודים, והעיקר היחד. אחרי העבודה היו כולם יחד והחמים היו מלאי עניין.

היו אצלנו גם ביקורים מהחץ. באופן מיוחד אני נזכר ב ביקורי של הרצלד, אם בכדי להשתתף באסיפה ואם סתם לבנות ערב. בשעה ארבע לפנות בוקר היה מתיש בעגלת-החלב ונסע לחיפה.

לרגל עבודתו בגזירות ובמוסריות חז' כמנה-שנתאים לאחר בואי ליגור הינו נעדרים מהבית, פרוברגיר וANI שבאותו שלמים. בעיקר שהינו בתל-אביב ובירושלים. קשה להאר את הקשיים שעמדו או בפניינו. אנשי המוסדות ההתיישbowים התיחסו אלינו באידיאיון מופגֶן. חיכינו בתור ימים על גבי ימים. ברוב המקרים ישבנו במסדרונות המשרדים מיום ראשון עד יום שני ולא תמיד הצליחו לסדר את העניינים. לשם בנו ונשארנו שבוע נוספת. במוסדות התנועה הציונית שלט או קו נוקשה באופן מיוחד לפניינו, שהעוזנו לעלות להתיישבות בניגוד לרצונם ואחרותיהם. הפקידים הבכירים, אשר בידם היה מופקד גורלנו, היו מתנגדים לכל דרישותינו ובקשותינו, לעיתים מבלי לדעת למה הם בעצם מתנגדים. זכור לי קורייז אחד, כאשר מנהל מחלקת ביקש את סגנו בו הלשון: נא לנמק לי את סרווי לתביעתה של יגור.

נעוזנו רבות עיי הרצלד וסקולניק — כת ראש הממשלה אשכול — שניהם עשו כמעט יכולתם בכך ללהק עליינו את מלאכתנו, אם כי היה שונה בגישתם אלינו. סkolnik עוז לנו רק במידה שהיא משוכנעה בבדיקה דרישותינו, ואילו הרצלד עוז לנו בכל המקרים, גם כשהיא היה תמיד-עדים בכל עם עמדתנו.

החברים עצם לא הטrido ביותר את הגבורות. תקציב החברים נפ בין 50 ל-70 גרוש לשנה. היו כאלה שעברו על הסכום זהה, לעומתם היו לא מעתים שמעולם לא ניצלו את התקציב. החבר שעבד בקבוצת הבניין בחיפה היה מקבל כל יום גירוש וחצי. בגורוש היה קונה סיגריות ובחצי הגירוש — לחם. במשק חילקו סיגריות כל יום. 5-6 סיגריות לכל אחד מהמעשנים. כמובן שהדלתות נתנה את אותה בכל, אבל לא הציקה לנו במיוחד. למי זה איכפת? הרי מבחינה זאת היה שווון מלא באותו תקופה והחברים קיבלו זאת לדבר המובן מלאו. הדלות והמצוקה היו תופעות-ילואי בلتינגןנות של חי הקיבוץ דאו, וכי שבחר בדרך חיים זו — היה מוכן מראש לכל הקשיים.

אמנם הייתה זו גם תקופה של ריב פנימי ואופוזיציה, אבל על רקע אחר לגמרי. היו כאלה שהשבו כי המשק צריך להתבסס אך ורק על החקלאות וראו כאיום בגדידה בדרך הקיבוץ בכל נסיוון להרחבת המסגרת, להגדיל את מספר החברים ולבסס את המשק, נוסף על החקלאות, גם על עבודות-חז' בחיפה ותסביצה. בין אלה התבלטו במיוחד שני חברים שפעלו במחתרת והוציאו את דיבת המשק רעה עיי מכתבי פלסטרא לאים ומוסדות שונים. חבר הקבוצות — המוסד הארץ של התנועה הקיבוצית דאו (לא לערבות אותו עם חברי הקבוצות אחריך) התקציב כלו לימים ובזה בעצם החיש את קיצו הוא והפרק אחרי כשלונו ביגור. בועידה החקלאית השנייה, שנתקיימה אותה שנה בחיפה התקיים המשפט בין שני החברים הנ"ל ובין משק יגור. השופטים היו מכל הורמים והם: יוסף גוריון זל (גביע), א. טומשוב (חיפה), יהודה חורין (ג'ישמואל). החלטת בית-הדין הנ"ל הייתה מפוארת. שני החברים הנتابעים צריכים להשאר במשק, אבל "במשך שנה אחת לא יהיה החברים האלה רשאים לאחزو באיו פועלה שהיא העומדת בניגוד לתוכנית המשקית הקיימת." (13.5.26).

השאלה הוכרעה עיי מثال במשק שנמשך כמה שבועות וברוב מכריע הוחלט להוציא את שני החברים, אשר הודיעו, כי אחורי תוכנות המשאל הם עוזבים את יגור מרצונם. כאן יש להזכיר שהם התנגדו בצורה חריפה ביותר לאיחוד עם פלוגת חיפה. איתם עזבו עוד

כמה אנשים ובזה נסתיימה פרשת האופווניציה הראשונה ביגור שהסעירה את הקבוצה הקטנה בשנותיה הראשונות.

האיחוד עם פלוגת היפה שינה את המצב מיסודה. נתווסף ארבעים חברים בעלי מרץ ולהט חלוצי. האיחוד היה לברכה למשק והצעיד אותו קדימה.

באותו זמן הצטרפה אלינו בתישבע חיקין, שהשפעה השפיעה מבורכת על חייו הקבוצת. בראשונה עברה בכל מיני עבודות ואחר כך התמידה במכורות. כבר בחודשים הראשונים התבeltaה כאישיות בעלת שיעור-יקומה. כיהנה לעיתים קרובות כmonicrita המשק ותמיד הייתה חברת מוכירות. במשך הזמן תפסה מקום מכובד במוסדות ההסתדרות והמלג'ה. ראו בה אישיות מוסרית, בעלת השכלה מקיפה, הגון וכוח שיכנוו בלתי-רגילים. לדבריה הקשיבו והתחשבו בה. עצם נוכחותה השרה אוירה טובה ורצינית כאחד.

במשך הזמן הצטרפו החברים נוספים והמשק גדל והפתחת.

*

איןני יודע לבדוק מה חשבו ראשונים, אם הייתה להם תוכנית מסויימת לבניין משק, היקפו וצורתו, אבל דבר אחד ברור לנו: הראשונים התכוונו, נוספת למשק החקלאי מעורב, גם לניצול אפשרויות של עבודה בעיר. הם החלו בפעול ההתיישבות מבלי שיקבלו עזרה כלשהי לכיבוש המקום, מבלי שהובטה להם סכום כלשהו לבניין משק — להיפך, המוסדות המישבים התנגדו בזמן ההוא להתיישבות במקום זהה ואיפלו מוסדות ההסתדרות התנגדו לעליה זאת. קופ"ח הודיעו שהיא מסירה מעצמה את האחריות להגנת עורה רפואי לחברים. כל הדברים האלה לא הניאו את החברים מלבצע את רצונם ולהתחליל את מפעלים הציוני-חלוצי. חובה علينا לספר לחברינו ולדורות שיבאו אחרינו על העותם ופועלם של ראשוני יגור, שהתחילה בידים ריקות תוך תקופה לבנות את המשק על-ידי חסכנות ובעורותם של החברים שייעמדו גם בעבודות חזק, בתנאים די קשים, בלי עורה ציבורית ובמקומות נגוע במחלות. אחרי-כך נאלץ המרכז החקלאי לעוזר לקבוצה הזאת להציג באופן ציירומי סכום כלשהו מהנהלה הציונית. בשנת תרפ"ג קיבלת הקבוצה סכום של 532 לא"י ובאותה השנה השקעה במשק 747 לא"י — והוא אומר: 215 לא"י יותר מאשר הוקצב לה וכן במשך כל השנים עובה כחוט השני המגמה הזאת: מצד אחד לקדם את בניית המשק מעל לאפשרויות הניתנות לו ומצד שני — הסתפקות במעט. לא לבזבז כסף לאומי, אלא להשקיעו במשק.

באותו זמן, כאשר למשקים אחרים הוקצבו סכומים ניכרים להוצאות כיבוש ולא גרשמו כלל על חשבון התקציב המשק — הרי בשנה הזאת — תרפ"ג — קיבל המשק בתורו הון הוזר, מהמחלקה להתיישבות, 3 לירות על ידי ספרי חשבונות ועל ידי זרעים לירקות. אגב אורחה כדי להזכיר עובדה היסטורית שכבר נשכח מأتנו: על יד המחלקה להתיישבות התקיים או מזיאן החקלאי שסיפק גם זרעים למשקים. המזיאן הזה נסגר בשנת תרפ"ט.

בשנת תרפ"ד הוכר המשק על ידי הקונגרס הציוני וצורף לרשות המשקים העומדים להתבסס על ידי הלואות של קרן-היסוד בגבול של 25 משפחות. הנהלה הציונית הייתה או נוהגת לשולח בתחילת השנה את מנהל המחלקה להתיישבות, או פקיד אחראי אחר למשקים כדי לקבוע את מספר העובדים הכרחיים בשבייל כל עבודות המשק החקלאי, השירות והוצאות הכלליות; את כל הוצאות המשקיות ונובה התקציב לאספקת החברים.

לעומת זאת לקחו בחשבון את כל ההזדמנויות האפשריות, פרט לתובאות שנוחז היה להשאיר לשנה הבאה. את הגרעון כיסו ע"י הקצבת סכום בשם: "הון חור". נוסף לו היה קבעו את הסכומים הנחוצים בשבייל השקעות במשק באותה השנה. זה היה תלוי בעיקר במצב הכספי של המחלקה. אותה השנה הוקצת לקבוצה שלנו סכום של 1.100 לא"י ו-520 לא"י להון חור. השיטה של המוסד המישיב הייתה גרוועה. במקום להקציב כספים בשבייל דברים קונסטרוקטיביים: קניית טרקטור, סידור אספקת המים, הקמת בנייני מושק ורכישת כל מיני אמצעי ייצור — היה להם יותר נוח, כמובן, להקציב סכומים גדולים לכיסוי הפסדים וקראו לו בשם "הון חור". לדברים קונסטרוקטיביים ולאמצעי ייצור הקציבו טיפינ-טיפין, וגם כן לא במזומנים, אלא בהמחאות לסוחרים, שמכרו לנו על פי רוב שחורות גרוועות ובמהירות גבוהים ולא תמיד בהתאם לצורciינו. ככה הילכו לאיבוד, גם במשקנו, אלף לירות ללא תועלת, אשר היו רשומות בפנקסי הנהלה הציונית מהוניחור. שם לא הולם, כי ההון הזה לא חוזר ולא יכול לחזור לעולם. יותר נכון היה לרשום את הסכומים האלה להוצאות כיבוש, או להוסיף למהיריו הקרן, כי למעשה המשק עדין לא יכול היה לשאת את עצמו: האדמה הייתה מזנחת במשך דורות, היובלים היו זעומים, טרם הייתה שיטה לעיבוד הקרקע, לא השתמשו בטרקטורים ולא היו מים לשתייה לאדם ולבהמה. עבדו בזעם אפים והכנסה הייתה אפסית. ברור, איפוא, שהכספי הוזאו לא על מנת שייחזרו בסוף השנה ואך לא בשנים הבאות.

הנהלה הציונית דרשה, כדי, להעמיד את גודל המשק אף ורק על 25 משפחות, כפי שהוחלט בקונגרס ובהתאם לכך הינה גם תכנית משקית. יש לזכור שלפי המושגים של הימים היה גם כמה ענפים חקלאיים «בלתי-ילגליים», כגון: משלות, עדיריד-צאן וכרו' ואין לדבר על מוסדות מלאכה. אנשי המוסדות הביטו בעין רעה על זה שבמשך נמצאים יותר מ-50 חברים ואימנו תמיד בהפסקת האמצעים להתישבות, אפילו ל-25 המשפחות שאושרו ע"י הקונגרס, באם לא תוסר המגמה לבניין קיבוץ גדול.

*

בשנה הרביעית לקיים המשק התחילה התרחבות החברה והתפוחות משקית. נטענו חורשת אקליפטוסים ראשונה, חידשנו את ענף המכוורת והגדלווה. נקנה הטركטור הראשון ("פורדסון"). נרכש האוטו הראשון להסעת החברים לעבודה ולהובלת התוצרת; בינוי הרבה צריפי דירור; התחלנו במושב על נטיעת כרם, וקיבלונו מכתב מאה מר. יוסף וייזר, האיש הממונה על הנטיות וזה תוכנו:

“אין בשטה יגור ובאדמותה מקום מתאים לנטיעת כרם ועלינו לחכות עד שיקנו שטה מתאים באדמות עוספיה בשביל נטיעה זו”. בכל זאת הכרנו וחרשו עמוק את השיטה המ�ועדת לנטיעת כרם א’. גם החברים שלנו לא האמינו שאפשר במקום זה — שטה של בורות, שיחים וסלעים לנטווע כרמים.

המחלקה להתיישבות מסרה לאדריכל קופמן להכין תוכנית בשbill הנקודה שלנו ל-25 משפחות. באננו בדברים עם האדריכל שיכין את התוכנית ל-80 משפחות קלאליות ונוסף לה גם לעובדים בעבודת-חוץ. האדריכל קופמן הכין אותה שנה את תוכנית הנקודה ל-80 משפחות קלאליות. התוכנית הזאת והתוכנה לקראתה נראתה בעיני רבים כחלום, וברור שהמחלקה לא קיבלה אותה ודרשה להכין תוכנית רק ל-25 משפחות. האדריכל קופמן, שהבין לנו, סידר תוכנית חדשה ל-25 משפחות בצורה כזו, שאפשר להרחבתה מבלתי

שוה יפריע לעצם התוכנית. עבודת-ה提יכנון, שהתחלה הייתה בשנת תרפ"ז, נגמרה רק אחרי כמה שנים. החוסר בתוכנית ובמיטים לא אפשרו לבנות בניית קבע במשך 4 שנים קיום המשק, ואי-אפשר היה לפתח ענפי החקלאות הוקקים להשקאה. בשנה הוזת הגיע לנו מנהלה של המחלקה להתיישבות הצעה תקציב לביסוס 25 משפחות ולפי זה צורכים היינו לקבל עוד 1.100 לירות. ובצד הצעה העירה נוספת: "משאים רזרבה של 6,000 לא"י להתיישבות נוספת ל-15 משפחות. הגשו הצעה נגדית להתיישבות 50 משפחות בהתאם לשטח קרע של 3,000 דונם שעומד לעבור לרשותנו, לפי הנורמה של 60 דונם ליחידה. הסבכנו את הצורך ליצור ביגור נקודתי-ישוב גדול וUMBOSST. ברם, בשבייל עצמנו סדרנו תוכנית שלא העינו להופיע אליה כלפי המוסדות וגם הרבה הכרירים ראו אותה כזהיה: תוכנית משקית להתיישבות חקלאית ל-100 משפחות על שטח של 6,000 דונם.

בשנת תרפ"ח ניגשה הקק"ל לסייע אספקת המים בכפר-חסדים וביגור. בימים ההם לא היו נהגים לקודח בארות, אלא, במקרים שם היו מעינות היו מרכזים את המים לתוך בית-קיובל ומשם שאבו לבריכות. גם אצלנו סודרה אספקת מים בזורה כזו. רוכזו מעינות בקישון, בנו בריכה (באך) על יד המעינות, שבית-קיובל 50 מ"ע, חפרו גם תעלות עמוקות על יד המעינות אשר בית-קיובלן גם הוא 50 מ"ע, ומילאו אותן אבני. נוסף להה בנו בית-משאבה מצד דרום של הקישון וכן כנ' בריכה על הכרמל אשר בית-קיובל 100 מ"ע ורשת צנורות באורך של 1,300 מטר. סידור זה עלה הון רב — שלושת אלפיים לא"י. המעינות יכולים לספק לא יותר מ-8 מ"ע לשעה. ככלומר: פתרון רק לМИישתיה. בלית ברירה ניצלו או להשקאה זעומה גם חלק מהמים האלה. היה או נהוג, שהקק"ל מספקת רק מיישתיה ועל המחלקה לחקלאות לדאוג להשקאה. פנו לא פעם לקק"ל בהצעה לקודח באך, אך נתקלנו בהתנגדות. הנימוקים היו כי אין בטחון שיימצאו מים בסביבה זאת, ואם כן — הרי שישו מלחים. דוגמת המעינות לרגלי הכרמל בסביבת חיפה. בינתים פחותו המים בבאר ולבסוף נעמדו על 4 מ"ע לשעה. היינו במצב קשה. כל מאצינו בסדר אספקת מים עלו בתהו.

חלפו כמה שנים. בעית המים החריפה יותר ויותר. כל הפתורונות החלקיים הצביעו. פנו איז בדרישה למחלקה להתיישבות שתקדח אצלנו באך, היה והקידוחים בנשר ובכפר חסדים הוכתרו בהצלחה רבה. אחרי מ"מ ארוך ומיגע הסכימה המחלקה שנקדח באך על אחריותנו, במסגרת הסכום של 850 לא"י שהוקצב להשקאה. על סמך הסכם זה חתמנו בסוף תרצ"ב חוות עם קבלן שיקדח את הבאר בין הלולים והגענו לעומק של 29 מטר. הקידוח לא הצליח והיינו נאלצים להפסיקו ולהתחיל בקידוח חדש לרגלי הכרמל. בעומק של 39.6 מטר מצאנו מים רבים — יותר מ-100 מ"ע לשעה.

בחודש ינואר 1933 נועתה שאיבת נסין וקשה לתראר את השממה הגדולה שהיתה במנינו עם גילוי שפע הברכה ממוקמי האדמה. מאו התחלנו לבצע את מפעל ההשקאה והתחלנו לגדל חציריהם בהשקאה ושודתינו לא הכויבו וננתנו יבולם בalthi-משוערים. נבאות כל המומחים לחקלאות. שניבאו כי אדמותינו לא מסוגלות להניב חצירים מבלי להשקיע הון רב בניקות, ובבלתי לשנות את פני הקרקע בכל מיני טויבים — נתבדו. נוכחנו לדעת שהקרקע שלנו מעניקת לנו מלא חופניים ברכה בשטחי ההשקאה. העינו גם לנטו עצי-פרי ועציהדר ולא התאכזבנו.

היתה רוחה כללית בארץ. עבודת-הוזע הייתה בשפע והכנסה רווחים. השנה הראשונה לאיחוד המשק עם הפלוגה (תרצ"ד) נסתימה ברוחה נקי של יותר מ-4,000 לירות.

היתה בניית גדרה בתוך המשק, מגב טוב בשוק העבודה, מהיר הטערת החקלאית היו יציבים והמים נתנו דחיפה להרחבת שטחי ההשකאה. התחלנו להשקות גם את הכרמים.

התפתחות הענפים גדלה בד בבד עם גידול היישוב, אשר הגיע בשנת 1937 לאלף נפשות.

אחרי שנות מאבקים קשים ובבלתי פוסקים, אחרי שנים של סבל ועינויים ואחרי תקופה ארוכה של "דרכיה במקום", יצאנו למרחוב, כאשר ידנו על העליונה. קלטנו עליה הלוואת גדרה מפולין, גרמניה, ליטא רומניה ועוד. הגדלנו את ענפי החיים והרחבנו את הענפים החקלאיים. ידנו היה רבה גם במלאה וחזרות. כבשנו מקומות עבודה חדשים בשבייל חביבינו שעבדו בעבודות-חוץ. נתענו וחרענו וקיבלו יבולם מבורכיהם.

חיכנו בתוכנו כמה עשרות הבורות נוער, קבוצות הכשרה וגרעיני התישבות. גייסנו חברים רבים להגנה, לפלאח ולשליחות על כל סוגיה. והנה זכינו לחוג ארבעים שנה ליגור שלנו, במדינת ישראל העצמאית. אין ספק כי יצדקו אלה שיצביעו על כשלונות ומשבריהם שפקדונו ופוקדים אותנו החדשות לבקרים, וגם אותם רואי שחורות שימנו בנו מומים וסתיות לרוב לא ירחקו מהאמת. כשלונות וסתיות היו וישנם וחלילה להקל בהם ראש, אבל אלה אשר שמורים אתם זכרונות וחווית מימים רוחקים, משנים ראשונות, עת היינו מעטים ודלים ופסענו פסיונות ראשונות בבדידות ובחוסר כל — הם רואים אולי אותן הדברים, אבל באור אחר, בירת תקווה, ביתר אמונה וביתר בטחון בצדקת דרך הקיבוץ כדרך חיים להמוני העם.

*

לפני ארבעים שנה עלייתי ארצה, אחרי שהייתי כמה שנים בראשון לקיבוצי ההכשרה בפולין — בגורוכוב ע"י ורשה. הייתי בין הראשונים החלוצים שהתגייסו לגורוכוב בהתחלה שנות העשרים. באתי לשם מעירתי טומשוב ע"י לובלין, עיריה ציונית עם נוער ערני ונלהב. הייתה פועל בפולין-צ'ון עוד לפני הפלוגה בונינה (1920). בנצח המפלגה הייתה מודמן לעיתים קרובות לורשה שם נפגשתי עם חברי החלוץ ואחרי שהחלמתי לצתת להכשרה הם ציוינו אותי לגורוכוב. האדמה הזאת, בת כמה מאות דונמים, הייתה שייכת לקהילה הורשאית וזה החכירה אותה למרכו החלוץ בפולין, אשר הקים שם חוה החקלאית לשם ההכשרה החלוצית. בקיין עבדנו בשדות בהדרכת מומחה לחקלאות. בזמן הראשון מנוינו כעשרים חבר. יותר גרו עיירה בחורף. אנשי ההכשרה ברובם התפורו, נשארנו שלושה-ארבעה חברים. עבדנו גם שמרנו בלילות על הרכוש. אחרי שנה רצית לעלות ארץ, אבל המרכז עיבב אותנו הוואיל וריכוזי שם את הענינים. אחרי למלחה משנתים עלייתי ארצה.

קרוב לעשרים שנה חיכתה גורוכוב מאות רבות של חלוצים לחיי עבודה ולהי קומונה, עד אשר עלה עלייה הוכרה בימי החורבן והשואה. ביום הגנו נעלם על ראש שמהתנו גם את קבוצי ההכשרה בכל הארץ — בת היזכר של הקומונה העברית. יש להם חלק רב ביגור שלנו כמו בכל התנועה הקיבוצית.